

La Fira, aparador d'altres manifestacions:

LA SETMANA DEL CINEMA

Montserrat Cateura Solans

En el marc de la Fira de la Candelera de Molins de Rei l'any 1964 es va celebrar la primera mostra del que seria coneguda com *Semana del Nuevo Cine Español*, dedicada al nou cinema que es feia a Espanya. Aquesta iniciativa va ser promoguda pel Cineclub Molins de Rei, que en aquells moments gaudia de la maduresa i suficient infraestructura com per fer seu un projecte d'exhibició cinematogràfica allunyat dels canals de distribució, fàcilment controlables per l'aparell oficial que tenia la col·laboració de les distribuïdores de més pes econòmic.

La salut del cinema espanyol ha estat sempre molt fràgil i s'ha agreujat en els moments que han estat adversos a qualsevol tipus de llibertat d'expressió, però també es pot afirmar que aquestes dificultats han servit d'al·licient a l'hora de fer-lo ressorgir.

El nou cine espanyol

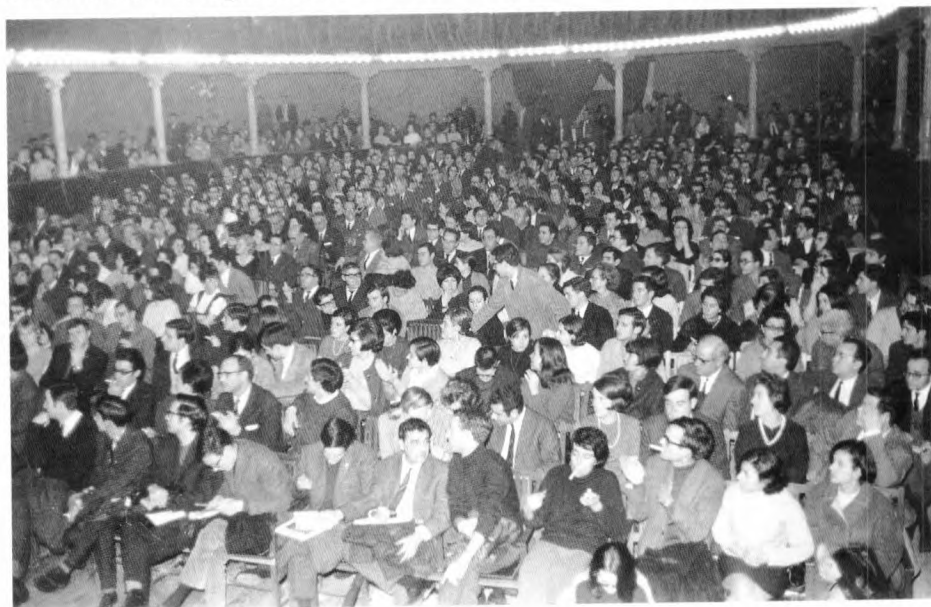
Durant la dictadura franquista el cinema espanyol va viure protegit econòmicament; proteccionisme necessari per poder competir amb les produccions vingudes de l'estranger i que l'aparell propagandístic del règim aprofitava per avalar un tipus de cinema folklòric i, diguem-li, d'"interés

nacional", adreçat a un públic que no es qüestionava la situació que li havia tocat viure. Així, mentre el cinema protegit, lúdic o d'evasió gaudia de les més altes quotes de classificació, emergia un nou cinema, amb films d'autor, carregats de matisos polítics i socials, i compromesos ideològicament que conduïen els seus productors a la ruïna¹ i al fracàs en els circuits de més àmplia i controlada distribució.

Malgrat els intents dels estaments governamentals per convertir el cinema en una simple eina de distracció

el major obstacle amb què es trobaven els directors era la manca de llibertat

per a un poble reprimat ideològicament, en la dècada dels anys 60 es produeix un canvi de mentalitat fruit d'un nou ordre social: es manifesta una classe mitjana que no només treballa per a la subsistència sinó que envia els seus fills a la universitat i que aporta a l'ambient de la intel·lectualitat unes vivències noves, distintes a les de l'èlit. Comencen a manifestar-se sentiments d'inconformitat i d'aspiracions de canvi i de llibertat. Des de les aules i les fàbriques una bona part de la joventut

Sala del Foment en una sessió de la Semana

El popular còmic i actor "Cassen" participen a la Setmana

despertava desenvolupant un esperit crític de la societat en què vivia desitjant una renovació dels vells estereotips i un canvi que afectés la pròpia estructura del règim.

En l'àmbit de la cinematografia paral·lelament com va anar passat en altres camps de l'expressió cultural -teatre, premsa, música...- i a conseqüència d'aquest nou moviment social i polític, apareix un grup de

Coincidint amb la consolidació de l'activitat del cineclub local, els organitzadors de la Fira de la Candelera passaven en aquells moments per una crisi d'imaginació

joves professionals, encapçalat per Carlos Saura i seguit per noms com Regueiro, Camino, Diamante, Picazo i Summers entre d'altres, que tenien la necessitat de fer un nou tipus de cinema que ultrapassés les dures limitacions imposades per la censura a partir de films que, a més d'oferir una gran recreació tècnica i nous recursos plàstics, mostressin una visió del medi personalitzada, situant-se prop de temes socials com l'emigració, l'alcoholisme o la religió.

Fou aquest moviment el que es va denominar *Nuevo Cine*, i que era sinònim de cinema independent, capaç de resistir i de desmarcar-se dels camins imposats pels estaments oficials, copsant al públic i apostant pel valor social i cultural del cinema. Com ja afirmava aleshores Luis Garcia Berlanga, el major obstacle amb què es trobaven els directors era la manca de llibertat en la tasca cinematogràfica, tant per la censura governamental com per la censura que imposaven els productors de *"mentalitat reprimida producto de las circunstancias que les rodean"*²

Aquest esperit renovador es va veure beneficiat per un tímid intent d'obertura que es va produir l'any 1962 en un canvi ministerial en la persona de José Maria Garcia Escudero al front de la Direcció General de Cinematografia i Teatre, que va apuntar la necessitat de racionalitzar les subvencions adreçades al cinema, i que en certa manera va impulsar aquesta nova onada de professionals en un intent d'emular el que havia estat la Nouvelle Vague a França.

Malgrat les bones intencions del director general, els problemes de fons,

com la falta de llibertat i l'extrema desconfiança de l'aparell del Ministeri d'Informació i Turisme cap aquestes manifestacions considerades desestabilitzadores i perilloses, continuaven existint i els minsos resultats que d'aquesta política van sorgir no podien competir amb les produccions més madures que es feien a la resta de l'Europa occidental, que gaudien de plena llibertat; tot i que la filmografia europea també patia la colonització del potent "business" nord-americà, el que es traduïa en un intent homogeneïtzador de la producció cinematogràfica a partir de la imposició d'una estètica i unes temàtiques

de les quals Europa intentava defugir per tal de poder reafirmar la seva pròpia identitat, com es va posar de

la iniciativa, nascuda amb un propòsit divulgador, intentava mostrar l'evolució, fins i tot la revolució experimentada pel cinema

relleu en les conclusions adoptades en la II Taula Rodona celebrada amb motiu de la Mostra de Cinema a Pesaro (Itàlia), l'any 1965, el títol de la és prou explícit *Problemes de la distribució i circulació de les pel·lícules del nou cinema*³

HOY EMPIEZA LA III SEMANA DEL NUEVO CINE ESPAÑOL EN MOLINS DE REI

TELE/EXPRES
4.2.66

En Molins de Rei, del 4 al 10 de febrero, tendrá lugar esta manifestación cinematográfica que ha entrado ya a formar parte del calendario anual. Para notificar el programa de este año, el Comité ejecutivo de Ferias y Fiestas de la Candelaria ofreció un cóctel en la Terraza Martini, al que asistieron las primeras autoridades de Molins de Rei. El teniente de alcalde, don Luis Puigjaner habló de la consolidación de la Semana y de la repercusión que tenía en el ámbito cinematográfico español. El director de la manifestación, don Juan Francisco de Lasa, presentó a continuación el programa completo.

En la sesión inaugural de hoy, viernes, día 4, a las 10 de la noche, se proyectará «Amador», de Francisco Regueiro, con Maurice Ronet, Amparo Soler Leal, Yelena Samarina, María Luisa Ponte y María Asquerino. Film que participó en la «Semana de la crítica» durante el Festival de Cannes 1965.

Sábado, día 5: «El arte de vivir», de Julio Diamante, con Luigi Giuliani, Elena-Maria Tejeiro, Mari Carmen Abreu y Luis Gallardo. Representó a España en el último Festival de Berlín.

Domingo, día 6, a las 11 de la mañana: sesión matinal infantil con la proyección de «El tren», de José Serra Estruch. Dibujos y documentales.

Lunes, día 7: «Los farsantes», de Mario Camus, con Margarita Lozano, Víctor Valverde y Fernando León. Film producido en 1963, que permanece inédito todavía.

Martes, 8, sesión homenaje a Benito Perojo, con la producción de algunas de sus más importantes películas de las etapas mudas y sonoras del cine español.

Miércoles, 9: «De cuerpo presente», de Antonio Eceiza, con Carlos Larrañaga, Françoise Brion y Lina Canalejas.

Jueves, 10: clausura con «La caza», de Carlos Saura, con Ismael Merlo, Alfredo Mayo, José María Prada y E. Gutiérrez Caba.

Toda la programación de la Semana obedece al claro y decidido propósito de resaltar las obras de la nueva generación del cine español.

Al término del acto, se proyectará el cortometraje premiado por el Sindicato Nacional del Espectáculo «El que enseña», de Ramón Masats, crónica realista de la vida de un maestro rural contada por él mismo.

L'intent innovador

Els films nascuts d'aquest intent renovador no trobaven cabuda en les vies d'exhibició comercial, colonitzades per la poderosa indústria nord-americana. Sí que varen trobar una resposta positiva a partir de la labor tenaç i enriquidora en altres circuits alternatius com eren els cineclubs. Aquestes associacions varen permetre a un grup reduït d'espectadors conèixer les noves produccions. Aquest sentit d'exclusivitat i de curt abast va traduir-se en una necessitat per mostrar al públic en general que a Espanya hi havia una nova generació de cineastes que treballava i produïa una cinematografia paral·lela a l'oficial.

El cineclub de Molins de Rei, del que era president Isidre Macias Huix, un home compromès amb les noves tendències cinematogràfiques i vinculat a altres cineclubs de Barcelona es va mostrar entusiasmada amb la idea d'organitzar una mostra del nou cinema, ja que el cineclub en aquella

local de proyección: cine Versailles, palace, avenida del generalísimo, 20 Molins de Rei.

director de la semana

Juan Francisco de Lasa

comité ejecutivo de ferias y fiestas de La Candelaria
ayuntamiento de Molins de Rei.

SELLLO 40

NUEVO CINE ESPAÑOL

VI SEMANA DEL

15/22 febrero 1969

II ENCUENTRO

LATINO AMERICANO

Programa de la 4a edición de la Semana

època estava treballant en organitzar conferències i sobre tot cicles d'exhibició del que s'anomenava cine-fòrum per als socis de la entitat, iniciativa que va tenir des del primer moment un gran nombre de seguidors interessats en veure el que s'estava produint fora de les nostres fronteres; per exemple l'obra d'Ingmar Bergman, considerat un director de cine de minories per les temàtiques que tractava o la d'un

Truffaut o un Antonioni novells, per no citar-ne d'altres del corrent conegut com "cinema d'autor".

Coincidint amb la consolidació de l'activitat del cineclub local, els organitzadors de la Fira de la Candelera passaven en aquells moments per una crisi d'imaginació, des de finals dels anys 50 s'estaven oferint uns programes sense cap atractiu, fora del què la pròpia fira oferia. Calia revitalitzar-la, potenciar-la i modernitzar-la, dotant-la d'una oferta que d'alguna manera projectés i promocionés la vila. Fou així com l'ajuntament de Molins de Rei, tot i sospesant amb moltes reticències les

Molins de Rei va transgredir les seves fronteres desplaçant la gran ciutat per esdevenir capital cinematogràfica de l'Estat.

conseqüències polítiques que se'n podien derivar, va acceptar l'oferta del Cineclub Molins de Rei, amb el convenciment de que aquesta manifestació cultural seria controlable si algun dia arribava a presentar problemes polítics.

Al febrer de 1964, es presentava un programa en el que destacaven films com *Los tarantos* de Rovira-Veleta i *Young Sánchez* de Mario Camus. L'exhibició de les pel·lícules es va fer al modest local del cine Savoy, amb un cert neguit per part dels organitzadors que no estaven massa segurs de com seria acollit el certamen pel medis cinematogràfic, tot i que les labors de direcció varen ser encarregades al crític barceloní Joan Francesc de Lasa.

Les crítiques especialitzades no varen tardar en sortir a la llum i en general foren positives animant els seus organitzadors a continuar en la línia encetada, que oferia la possibilitat de donar a conèixer el nou panorama cinematogràfic espanyol. Jaume Picas, crític de "Fotogramas" aplaudia la iniciativa que, nascuda amb un

LA SETMANA DEL CINEMA

Montserrat Cateura Solans

propòsit divulgador, intentava mostrar l'evolució, fins i tot la revolució experimentada pel cinema. Així la *Semana* volia oferir un coneixement intens i accelerat d'aquell fenomen a partir de l'exhibició de films de nous directors, de nous realitzadors, de nous guionistes i de nous actors, que atorgava al panorama cinemato-

terial, des de un punt de vista no competitiu – no era un *festival* – sinó un llançament per la crítica especialitzada i perquè el públic prengués contacte amb el nou corrent que per causes merament econòmiques no tenien una grata acollida en els locals comercials. “*Se nos ocurrió que debíamos colaborar activamente en*

Celebració del certàmen al 1970

gràfic espanyol un nou tipus de cinema que es promovia i s'encoratjava des de Molins de Rei.⁴ La ubicació del certamen a Molins de Rei va ser també positivament valorada perquè tot i la proximitat de Barcelona, estava prou allunyada del gran nucli urbà com per no centrar massa l'atenció sobre el què se estava fent. La inclusió de la *Semana* dins la programació de la centenària Fira de la Candelera li conferia un caràcter únicament cultural i lúdic.⁵

La Setmana va esdevenir un certamen auster i independent sobre la base d'una selecció acurada del ma-

los nuevos valores para contribuir a que el publico- ese público tan engañado antes y tan mal informado

el certamen de Molins de Rei viurà de l'herència deixada per aquella primera generació

*siempre- comprendiera que nos hallábamos ante una encrucijada, ante una expectativa de la que bien podría salir en fecha no muy lejana, un cine español vivo, inconformista y bello como la misma verdad*⁶.

L'èxit de la primera edició, que àdhuc

Cinema Garbí - ja desaparegut-

primera manifestación importante del cine español (.....) esta 1 Semana, el único y, por lo tanto, primer paso serio y honrado que se ha dado en nuestra patria para dar a conocer el nuevo cine que se hace en España”⁷ Així la Setmana va tenir des del principi un resultat positiu i Molins de Rei va transgredir les seves fronteres desplaçant la gran ciutat per esdevenir capital cinematogràfica de l'Estat.

L'Administració que fins llavors havia negat l'ajut a aquests nou moviment cinematogràfic

va desbordar els càlculs més optimistes dels organitzadors, va imposar als seus promotors el compromís de mantenir-la en futures edicions; “Molins de Rey ha sido testigo de la

intervenció de Garcia Escudero, noves normes de censura, que si bé no van satisfer plenament, al menys varen permetre que films representa-

El públic davant del cinema Garbí

LA SETMANA DEL CINEMA

Montserrat Cateura Solans

tius del *Nuevo Cine*, rebéssin ajuts estatals i que aquests poguessin representar a Espanya en diferents certàmens europeus —*La busca*, d'Angelino Fons en el Festival de Venècia; *Con el viento solano*, de Mario Camús a Cannes i *La caza*, de Carlos Saura a Berlín.

Les successives edicions de la *Semana del Nuevo Cine*, en especial les de 1964 a 1969 van destacar per representar en els films exhibits

els medis.⁸ A la cinquena edició l'enrariment vers l'ambient oficial creix, sobre tot a partir del cessament de Garcia Escudero.

Les relacions entre els organitzadors de la *Semana*, i l'Ajuntament varen sofrir un deteriorament i es van anar fent més tenses, perquè el Govern Civil cada vegada intervenia de una manera més activa, dictant pautes d'actuació política, mentre que la *Semana* cada vegada adquiria més

El Foment de gala per la Semana

aquest sentit de renovació del cinema, descobrint nous valors i produccions innovadores, aconseguint ser un esdeveniment únic pel seu tarannà independent.

Poc a poc i precisament pel caràcter que la *Semana* anava assolint, van anant sorgint impediments per part de les autoritats governatives que ja tenien en el seu punt de mira el certamen molinenc: durant la IV *Semana* no es va autoritzar la celebració d'unes taules rodones sobre els problemes del *Nuevo Cine*, i el projecte es va reduir a una tertúlia de joves professionals amb poca difusió en

compromís polític. Curiosament, els films que es presentaven eren en conjunt més mediocres; com assenyalava Lasa al finals de la celebració

que varen trobar en la vila la plataforma que els va obrir les portes del reconeixement de la crítica i del públic

de 1968, que els qualificava de mancats de compromís i excèdits de provocació. Arribat a aquest punt, el *Nuevo Cine*, el cinema d'autor va fer fallida i exemple d'aquest canvi de sentit en el panorama cinemato-

gràfic va ser el fet d'haver d'incloure un nou apartat en la celebració de la *Semana*, que a partir de la cinquena edició, un *Primer Encuentro Latinoamericano*, dotava al certamen d'una iniciativa més, que únicament va servir per retardar el moment de la seva desaparició.

Un nou canvi significatiu va ser la substitució del director de la *Semana*, que fins l'any 1969 havia estat responsabilitat de Joan Francesc de Lasa. A partir de 1970, es fa càrrec de la mateixa Joan Munsó Cabús proposat pel delegat provincial adjunt del Ministeri d'Informació i Turis-

període en la trajectòria del certamen que a partir d'aquell any passarà a dir-se *Semana de Cine Español*

Amb la supressió del qualificatiu de *Nuevo*, es va fer palès que havia arribat al moment de tancar un cicle, semblava que aquella generació que havia començat amb tanta força s'havia quedat mancada del flux i de la força creativa que els havia caracteritzat i que havia deixat sec el filó dels nous valors. Des de aquest moment el certamen de Molins de Rei viurà de l'herència deixada per aquella primera generació d'organitzadors valents i emprenedors que varen donar aixopluc als directors novells i que varen trobar en la vila la plataforma que els va obrir les portes del reconeixement de la crítica i del públic.

L'any 1972 Joan Domènech, reflexionava sobre el que havia estat la *Semana* en els anys passats i arribava a la conclusió de que "el resultado general de estos ocho años; aceptable, aunque relativamente fallido, y con el gran peligro de que con el tiempo este "relativamente" se convierta en un totalmente fallido"¹⁰.

XV SEMANA DE CINE ESPAÑOL		CINE FOMENTO	
13 al 18 Febrero 1978		MOLINS DE REI	
Abono Platea			
Fila 9	Asiento 15		
		1	2
		3	4
		5	6
		7	8
		9	10

me⁹, per tal de mantenir una *Semana* fermament domesticada, tot i que la intenció de Lasa i del Cineclub de Molins de Rei era no dur a terme una setena edició per la manca de produccions apropiades i coherents amb els preceptes inicials que regien la *Semana*.

En aquest clima d'escissió entre Lasa i el Cineclub per una banda i l'Ajuntament i Munsó per una altra, s'inicia un nou

XVI SETMANA DE CINEMA DE MOLINS DE REI

Setmana de Cinema de Molins de Rei
11-18 novembre 1979

Cognoms **JANES**
Nom **ANTON**
Professional **ORGANITZADOR**
N.º

Credencial a favor del seu titular, vàlida per totes les sessions de la Setmana. PERSONAL I INTRANSFERIBLE.

DE L'11 AL 18 DE NOVEMBRE DE 1979

La Fira, aparador d'altres manifestacions:

LA SETMANA DEL CINEMA

Montserrat Cateura Solans

Notes

1 GUBERN, R.: *El naufragio del Cine*, "Llaç d'Unió" gener-febrer-març 1971, pàg-8-9

2 GARCIA BERLANGA, L.: *La falta de libertades, un grave obstáculo a la labor cinematográfica*, "Llobregat", abril 1968, pàg.5.

3 RODRÍGUEZ SANZ, C.: *Segunda muestra internacional de cine nuevo*, "Nuestro Cine" núm. 54, 1966, pàg. 41-48

4 PICAS, J.: *Ante la Semana del Nuevo Cine Español*, "Llobregat" desembre, 1963, pàg.8

5 ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL DE MOLINS DE REI. Cartes de l'Ajuntament adreçats al Ministeri d'Informació i Turisme sol·licitant autorització per a la celebració de la *Semana*. Desembre de 1965, 1966, 1967, 1968...

6 LASA, J.F. de: *El "por qué" de la Semana del*

Nuevo Cine Español de Molins de Rey, en el "Programa de los actos y Festejos organizados para celebrar con todo el esplendor la Feria de la Candelaria" Febrer, 1967

7 VICRO, *Ecos Locales* "Llaç d'Unió", febrer, 1964, pàg. 10

8 RIPOLL-FREIXES, E. *VI Semana del Nuevo Cine Español*. "Lumiere" (Butlletí del Cine-Club "Lumiere" de Perpinyà), febrer-març de 1969..

9 ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL DE MOLINS DE REI. Carta de l'Alcaldia adreçada al director general d'Espectacles del Ministeri d'Informació i Turisme, 26 d'octubre de 1972

10 DOMÈNECH, J.: *Reflexiones sobre la VII Semana del Cine Español*, "Llobregat", maig, 1970, pàg.12

III SEMANA DEL NUEVO CINE ESPAÑOL

DEL 4 AL 10 DE FEBRERO

Organización del CINE CLUB MOLINS DE REY
con el patrocinio del Comité de Ferias y Fiestas de la Candelaria

Las sesiones darán comienzo a las 10 de la noche, en el
CINE FOMENTO

VIERNES, 4

Sesión Inaugural

El que enseña, cortometraje de Ramón Massats

AMADOR

Director: Francisco Regueiro

Intérpretes: Maurice Ronet y Amparo Soler Leal

SABADO, 5

Cortometraje de estreno

EL ARTE DE VIVIR

Director: Julio Diamante

Intérpretes: Luigi Giuliano, Elena-María Tejera y Mari Carmen Abreu

DOMINGO, 6

Sesión Matinal Infantil - A las 11 de la mañana

EL TREN

Director: José Serra Estruch

Documentales y Dibujos

LUNES, 7

Cortometraje de estreno

DE CUERPO PRESENTE

Director: Antonio Eceiza

Intérpretes: Carlos Larrañaga, Françoise Brion y Lina Canalejas

MARTES, 8

Homenaje a BENITO PEROJO

Con la proyección de algunas de sus más importantes películas de las etapas muda y sonora del cine español

MIÉRCOLES, 9

Cortometraje de estreno

LOS FARSANTES

Director: Mario Camus

Intérpretes: Margarita Lozano, Víctor Valverde y Fernando León

JUEVES, 10

Sesión de Clausura

LA CAZA

Director: Carlos Saura

Intérpretes: Ismael Merlo, E. Gutiérrez Caba y Alfredo Mayo

Director de la Semana: D. Juan Francisco de Lasa

Del programa de la Fira de 1966